

המשך הניתוח של חוק התועבה המתעטף באיצטלה של „חוק הגנת הפרטיות“

בשרהמישפטנים — בה בשעה שציבור העיתונאים התנזר במשך שבועות ארוכים מפירסום הודעות, כדי לאפשר הידברות?

החתול והשמות

א וזה לימין הצעת החוק מתייצבת גם גילדה שלישית, שגם לה יש אינטרסים אישיים מובהקים. זוהי הגירדה של העסקנים, אגודה מיקצועית אשר מרכזה הוא בכנסת.

כל ברידעת מבין כי הצעת החוק לא באה להגן על „האיש הקטן“, שמתגלגל בתדירות כה רבה בפיו של שמואל תמיר. תמיר לא עסק מעולם באנשים קטנים. מאז רכש לו את שמו במישפטיהדיבה הסנסציוניים, בתקופה שלפני חוק לשון הרע (חוליע, בקיצור). לא היה לאנשים הקטנים די כסף כדי לשכור להם את אחד מעורכי הדין היקרים ביותר במדינת ישראל.

האנשים הקטנים אינם חוששים מפני פירסום תמונות, העלולות „להביך“ אותם, כלשון הצעת החוק, אין הם חוששים שמא עיתון נוראי יתחקה אחריהם. שאיפתם היא, לעיתים קרובות, הפוכה — לזכות בפירסום שיוציא אותם לשעה קלה מאלמוניותם. אבל הצעת החוק באה להגן על עסקנים, על אנשי הצמרת, על אישים מיפגתיים וזככזיים. העיתונות מרבה להתחקות אחריו אלה, לפרסם אותם, לגלות פרטים עליהם בתיכונות ובמיסמכים שלא נועדו לפירסום — מעשים שיהיו אסורים על פי החוק המוצע.

הגילדה של העסקנים משלמת מס-שפתיים לחופשי העיתונות, מפני שהיא זקוקה לחסדי העיתונאים. אולם היא שונאת את העיתונות מעומק ליבה. בכל ויכוח בכנסת, ועל אחת כמה וכמה בוועדותיה, הנוגע לכלי-התיקשורת, ניתן להבחין בנימה זו של שינאה, שהיא עמוקה ושורשית, גם כשהיא לרוב בלתי-מודעת.

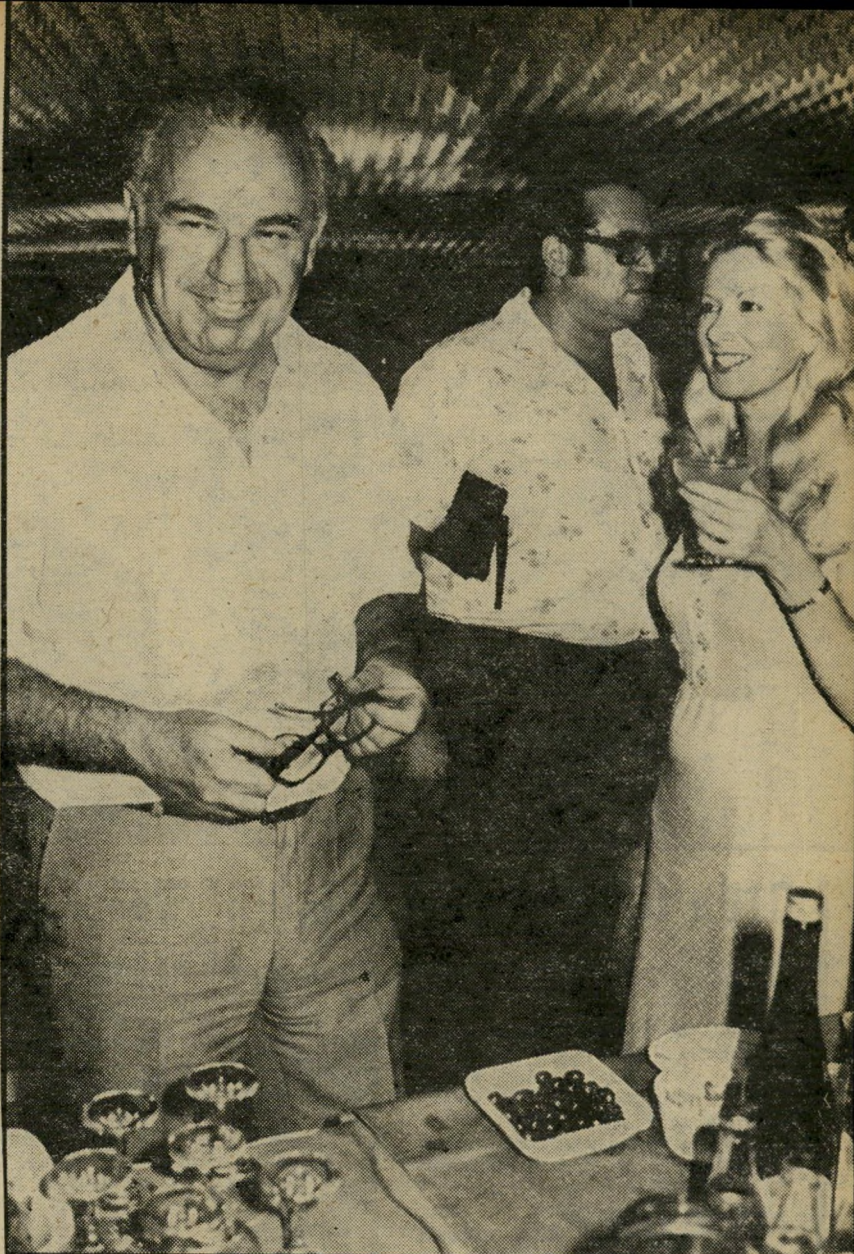
זכר שיקטן וזכר צמרת, יש עניין רב בפרטיות. דיתר דיוק: יש להם עניין רב בפירסומת מודרכת.

מבחינה זו אין הבדל רב בין שליטי הקרמלין, הסומכים על פראבדה ואיווסטיה ובין הנשיא שארל דה-גול המנוח, שסילק מן הטלוויזיה כל אדם שלא היה נוח לו, ובין המאמצים הבלתי-נלאים של ממשלת-בגין „לטהר“ את הטלוויזיה באמצעות קומי סארים כמו ראובן ירון, טומי לפיד ואהרון פאפו. זהו טבע אנושי.

דווקא במישור זה של אינטרסים, נראית דרכה של הצעת החוק פסולה במיוחד. היא גולדה בוועדה של מישפטנים, שמונתה עלידי מישפטן — עורך-דין חיים צדוק, שר המישפטנים לשעבר, אחד מגדולי הפרקליטים במדינה, שמצא לנכון להגן השבוע על ההצעה. בוועדה זו לא ישב אף עיתונאי אחד, ואף לא נציג כלשהו של אינטרס ציבורי אחר. היא היתה על טהרת המישפטנים.

משם הועברה הצעת החוק לבכנסת, המורכבת בימעת ביזה מעסקנים מיקצועיים. אלה יידרשו להגן על חופשי העיתונות — בכחינת הטלת התפקיד של שמירת השמנת על החתול.

בתווך עומד הפטרון האמיתי של החוק, שמואל תמיר, שרגליו בשני המחנות. תמיר הוא גם עורך-דין בעל פרקטיקה משגשגת (שאותה נטש רק זמנית) וגם

שרהמישפטנים תמיר במסיבה אינטרס מול אינטרס, כסף מול כסף

קודר עגל התוא

עסקן בה"א הידיעה — אולי העסקן מס' 1 במדינה שאינו מעוניין שיפשפשו יותר מדי בעבר בהוזה שלו. זהו מניע חזק מאוד, גם אם מתעלמים משינאתו הפאתולוגית לשבועות מסויים ולעורכו.

נדמה שדי בניתוח קצר זה של מפת האינטרסים, כדי לשכנע את אויבי העיר תונות שלא כדאי להם לדבוק בטיעון ודוני זה. בארץ הזאת, עורכי-הדין מרוויחים לאין שיעור יותר מאשר העיתונאים, המסתפקים בדרך כלל במשכורות צנועות למדי. והעיתונאים אינם משלשים את ידיהם אל תוך קופת הציבור, כפי שעושים העסי-קנים, החיים — בצדק — על חשבון משלם-המיסים.

כדאי בהחלט להניח לשיטה זו של ויכוח, וזראות בשדוש ה„גלדות“ משרתים של צרכים שונים של החברה, אגפים שונים של המישטר הדמוקרטי. כל אחת מהן מכבדת תפקיד חברתי לגיטימי, וחילוקיהרעיות שלהן צריכות להיבחן על רקע זה.

„עליהום“ — על העיתונות

א כאורה יש כאן סימטריה משולשת. העסקנים ממלאים את התפקיד הפוליטי. המישפטנים משרתים את האינטרס של קיום החוק, העיתונאים ממלאים את חובתם הציבורית עלידי פירסום המידע.

אך למעשה, בהקשר לחופשי העיתונות, אין סימטריה. קודם כל, מפני שההתקפה היא כוזה בכיוון אחד: „עליהום!“ על העיתונות.

אין העיתונאים באים להפריע לעסקנים למלא את תפקידם, תחת עינו הפקוחה של הציבור. אין העיתונאים מפריעים למשל העסקנים לנהל מישפטנים ולפסוק בהם. אך העסקנים והמישפטנים חברו כאן יחד כדי למנוע בעד העיתונות מלמלא את החלק החשוב ביותר של תפקידם הציבורי — גילוי האמת וחשיפת פרשות. כפי שניסיתי להסביר בפרק קודם, תפקיד זה חשוב יותר מאשר תפקידי העסקנים והמישפטנים. כי בלעדי העיתונות החופשית יתנווננו השילטון והמישפט גם יחד.

שנית, אין העיתונות מיוצגת כלל בתהליך של חקיקה הנוגעת לעצם קיומה.

ועדת-המישפטנים, שהולידה את הצעת החוק, היתה מישפטנית טהורה. העיתונאים הופיעו לפנייה, דבריהם נשמעו בנימוס, ואז נאמר להם ללכת. הם לא השתתפו בניבוש הגישה, בסיוכום המסקנות, בעיצוב הצעת החוק. לא היתה שום הידברות.

ט ענה ודונית, שפורסמה באחד העיתונים, אומרת כי שמואל תמיר יודע שימין כאישיות פוליטית ספורים, מאחר שאין עוד עגלה מיפגתית שעליה הוא יכול לתפוס טרמפ. ביודעו כי בקרוב יחזור לפראקטיקה המישפטית שלו, הוא מכין חוק אשר יהווה מיכרה-יזוב לו ולעמיתיו. חוק הגנת הפרטיות יכניס במרוצת השנים מילי-יארדים של לירות לכיסיהם של עורכי-דין מסויימים, אשר יתמחו בהטרדת עיתונים. טענה ודונית? בוודאי. אך לא יותר ודונית מאשר טענתם של משרתי שרהמישפטנים, הטוענים כי התנגדות העיתונאים להצעת החוק שהו נובעת מטעמים אינטרסנטיים.

„העיתונות היא גילדה“, הם אומרים. „היא דואגת רק לכיס של חבריה. אם החוק המוצע יצמצם את האפשרות שלהם לפרסם פרטים פיקנטים על אנשי ציבור, זה יפגע בתפוצת העיתוניי. כל המילחמה שלהם נגד החוק זה מאבק על כסף.“ מי שמוכן לנהל אף יוויכוח במישור זה, חייב לראות את התמונה השלמה. אין כאן מאבק של גילדה אחת, זהו מאבק בין שלו ש גילדות, שלכל אחת מהן יש אינטרסים ברורים.

מזל הגילדה של העיתונאים עומדת הגירדה של המישפטנים והגידי-דה של העסקנים.

לגילדה של המישפטנים יש כאן אינטרס ברור לגמרי, השווה הווי-עתק, אם תתקבל הצעת החוק של עורך-הדין תמיר, ניתן יהיה להציף את בתיהמישפט בישראל במאות ובאלפים של תביעות חדשות. כל איש-ציבור, ראש-מיפגה או מנהל-מיפעל, אשר עיתון כלשהו יפרסם עליו גילויים שאינם נעימים לו, יפנה לעורך-דין, הלה יאיים על העיתון, ידרוש ממנו פיצויים, יגיש נגדו מישפט. באמצעות חטיבה יהיה ניתן לא פעם להשיג מהעיתון „פשרה מחוץ לכותלי בתיהמישפט“, בצורת תשלום שמן, ולוא רק כדי שהעיתון לא יסתבך במישפט ארוך ומייגע שבו יצטרך לשלם שכר לפרקליטו, אחרת יגיע המישפט לפסק-דין, לעירעור, לפסק-דין נוסף, ולדין נוסף לפני הרכב של המישה שופטים בבית-המישפט העליון (כפי שקרה במישפט חברת השומל נגד הארץ). יש עורכי-דין שיהיו מוכנים לעבוד בלי שכר קבוע מראש, כדי לקבל חלק שמן מתשי לום הפיצויים שצליחו לסחוט מן העיתון.

עורכי-דין מסויימים בוודאי יתמחו בסוג זה של מישפטנים, ויוכזו לבנות להם וילות בקיסריה או בסביון משכרה-הטירחה שייגבו.

האם יפלא כי ציבור עורכי-דין התייצב כימעט פה אחד מאחרי הצעת החוק? הייפלא כי המוסדות הרשמיים שלו פירסמו הודעות רשמיות וחריגות מאוד לתמיכה

* גילדה — אגודה מיקצועית של בעלי-מלאכה בימיהביניים. מקור השם במילה הגרמנית גלד (כסף, תשלום).